

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA JUL 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu u skladu sa Planom kontrole u turističkoj sezoni i Godišnjim planom kontrole objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom sproveden je pojačani inspekcijski nadzor pri čemu je predmet kontrole određivan prema procjeni riika u odnosu na djelatnost koja se obavlja u određenoj vrsti objekata.

Poseban akcenat je dat na kontrolu sprovođenja propisanih zahtjeva higijene i bezbjednosti hrane u ugostiteljskim objektima koji obavljaju djelatnost samo tokom turističke sezone, u primorskim i sjevernim opštinama, a u kojima se vrši obrada, priprema i usluživanje hrane (hoteli, restorani, konobe, pekare, odmarališta, etno sela, objekti brze hrane). Pojačani nadzor sproveden je i u maloprodajnim i veleprodajnim objektima (skladišta hrane, hipermarketi, prodavnice), uključujući i nadzor nad prodajom hrane na drugim mjestima kao što su: privremeni pokretni objekti - tezge, automati, pijace i sl.

Inspektori za hranu kontrolisali su da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod. Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr. Vršena je i kontrola objekata za proizvodnju hrane, uključujući i kontrolu načina transporta hrane.

U izvještajnom periodu, vršena je kontrola prometa meda i drugih pčelinjih proizvoda na tezgama postavljenim u velikom broju pored saobraćajnica na putu ka Mojkovcu, pored mosta na Đurđevića Tari, na putu ka Crnom jezeru, Njegušima i manastiru Ostrog. Kontrolisana je i prodaja meda na pijacama u Kotoru, Tivtu, Budvi, Ulcinju i Baru. U odnosu na prošlu godinu primjetno je znatno bolje stanje tj. zatečene su manje količine meda bez oznaka odnosno dokaza o porijeklu. I dalje ima slučajeva prodaje neoznačenog meda.

U izvještajnom periodu oduzeto je i uništeno oko 80 kg meda za koje prodavci nijesu posjedovali dokaze o porijeklu. Cilj ove aktivnosti je prvenstveno zaštita potrošača od prevara ali i unaprjeđenja stanja u ovoj oblasti i stvaranje uslova za bolju prepoznatljivost i dostupnost domaćeg meda.

Vršeno je kontinuirano uzimanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoring bezbjednosti hrane i to: mikrobioloških kriterijuma u hrani, kontaminenata u hrani, bezbjednosti školjki, prisutnosti farmakoloških rezidua u mesu, mlijeku, jajima, prisutnosti pesticida i nitrata u voću i povrću, kvaliteta hrane za posebne prehrambene potrebe i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršena je kontrola u 613 objekata u kojima se obavlja poslovanje hranom. Nepravilnosti su se najčešće odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i čuvanja hrane, zatečenu hranu u prometu isteklog roka upotrebe ili neposjedovanje rješenja o upisu objekta u Registar registrovanih objekata za hranu.

Zbog utvrđenih nepravilnosti u unutrašnjoj kontroli, inspektori su preduzeli 451 upravnu mjeru i to:

- 38 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;

- 24 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti obrade i pripreme hrane do otklanjanja nepravilnosti;
- 9 rješenja o zabrani upotrebe vode u objektima za pripremu i obradu hrane;
- 8 rješenja o zabrani rada licima (lična higijena i dokazi o zdravlju);
- 31 rješenje o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 206 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- 135 prekršajna naloga (38.030 eura);

U izvještajnom periodu izvršeno je 79 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U julu 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 2017 pošiljki hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 487 pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom. Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta. Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 364 uzorka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je 33 uzorka.

Laboratorijski je ispitano 18,05% pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 6,78% pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 2013 rješenja o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 487 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom jula mjeseca od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 4 pošiljke hrane u količini od 16.877 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (himalajska so, aromatizovana vina i punomasni sir za mazanje zbog utvrđivanja smanjenog sadržaja joda, prisutnosti nedozvoljenih aditiva i netačnih nutritivnih i zdravstvenih tvrdnji na oznaci proizvoda).

NEUSAGLAŠENE POŠILJKE U JULU 2019. GODINE							
Br.	Datum	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
						nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1	03.07.2019	Morska so	170,00	Kvalitet	Kalijum jodid - nedovoljna količina	0.5 / 16	24
	03.07.2019	Kamena so roze	110,00	Kvalitet	Kalijum jodid - nedovoljna količina	0.5 / 16	24
2	11.07.2019	Miješana salata	522,00	Kvalitet	Benzoeva kiselina	65	Ne smije biti
3	30.07.2019	Punomasni topljeni biljni proizvod	14.360,00	Bezbjednost i Kvalitet	Sorbinska kiselina Nutritivne i zdravstvene tvrdnje	1452	200
4	30.07.2019	Pjenušavo vino	1.725,00	Kvalitet	Brilijant plava boja Nutritivne i zdravstvene tvrdnje		Ne smije biti
ukupno			16.887,00				

Postupanje po inicijativama

U julu Inspekciji za hranu je podnijeto 57 inicijativa/prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u julu vršili inspekcijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, kontrolu rada veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja. Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora a u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 2.066 pregleda. U unutrašnjoj kontroli izvršena su ukupno 674 pregleda. Kontrole su sprovedene u oblasti zaštite dobrobiti životinja (10), kontrola rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova (15), u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera (34), kontrola identifikacije i registracije životinja, kontrola uslova u karantinskom objektu (11), izvršeno je 6 kontrolnih pregleda nakon naloženih mjera i radnji, 8 kontrola rada na stočnim pijacama, 15 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih, 195 kontrola sprovedenja mjera iz operativnog programa zdravstvene zaštite životinja, izvršeno je 17 komisijskih pregleda za IPARD meru 1.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 12 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 4 rjesenja o otklanjanju nepavilnosti kod drzaoca životinja
- 5 rjesenja o suzbijanju I iskorenjivanju zaraznih bolesti
- 4 ukaza za držaoca životinja
- Izvršena je eutanazija tri goveda kod koje je potvrđena Q groznica.

Tokom jula, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima i uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, kao i pojačan nadzor u toku ljetnje sezone u turističkim centrima u Crnoj Gori.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u julu 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijskim mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula i na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1392 pošiljke koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 1.135 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i proizvoda životinjskog porijekla i pošiljki živih životinja.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 1.133 rješenja o stavljanju u slobodan promet

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije** tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- identifikacioni pregled tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled** tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminaneti, rezidue pesticida, radioaktivnost, kvalitet), uzet je 180 uzorak.

Laboratorijski je ispitano 15,86% pošiljki iz uvoza koje podliježu kontroli granične veterinarske inspekcije.

Takođe je vršena i provjere zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

Tokom jula, nakon utvrđenih nepravilnosti:

- 1 pošiljka jogurta je vraćena u količini od 448 l zbog toga što nije odgovarala propisanim parametrima kvaliteta.
- izvršeno je uništenje 1 pošiljke proizvoda od mlijeka ukupne količine 100 kg, oduzete u carinskom postupku (nelegalna pošiljka).
- izvršeno je uništenje pošiljke jednodavnih pilića (14.000 komada) nakon laboratorijski potvrđene Salmonelle enteritidis u transportnim podloškama.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspekcijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 184 pošiljke živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (184 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom jula izvršen je pregled i izdato je ukupno 73 sertifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U julu veterinarskoj inspekciji je podnešeno 15 inicijativa/prijava koje su se u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u julu vršili inspekcijski nadzor zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i upotrebu pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja: uzorkovanje zemljišta po posebnom nadzoru za krompirove cistolike nematode (KCN), kontrola rasada paradajza na Pepino mosaic virus i štetne organizme: CTV virusa, *Ralstonia solonaceae* arum., *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 96 inspekcijskih pregleda, na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja (45);
- zakona o sadnom materijalu (5);
- zakona o sjemenskom materijalu (8);
- zakona o sredstvima za ishranu bilja (9);
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja (3); i
- zakona o bezbjednosti hrane (26).

Tokom navedenih inspekcijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeto je 20 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika i to: 1 rješenje o uništenju palmi.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u julu vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u julu izvršila pregled ukupno 1967 pošiljki (uvoz/izvoz) i to:

- 1328 pošiljki pri uvozu,
- 47 pošiljki u provozu,
- 74 pošiljki za reexport,
- 500 pošiljki za izvoz i
- 3 ovjere carinskih deklaracija.

Izdato je 5 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 9 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 270 uzoraka pri uvozu od čega je za 6 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U julu mjesecu, ukupno je uzorkovano i laboratorijski ispitano 20,33% pošiljki iz uvoza pod nadzorom fitosanitarne inspekcije.

Nebezbedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima **zabranjen je uvoz**: 3 pošiljke paprike u količini od 25.118,00 kg, 1 pošiljke hrana za životinje u količini od 24.000,00 kg, 1 pošiljka pomorandže u količini od 21.212,00 kg, **a uništeno je**: 2 pošiljke banana u količini od 3.754,50 kg, 1 pošiljka šargarepe u količini od 6.400,00kg, 1 pošiljka jezgra oraha u količini od 60kg, 1 pošiljka pomorandži u količini od 11.900,00 kg, 1 pošiljka paleta u količini od 113 kom, 1 pošiljka jabuke u količini od 21.627,00 kg, 1 pošiljka sadnog materijala hrasta u količini od 6 kom i 1 pošiljka sadnog materijala masline u količini od 2 kom.

Nebezbedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	02.07.2019	paprika	6.740,00	rezidue pesticida	methomyl	0,12	0,02
2.	10.07.2019.	banane	2.504,00	kvalitet	kvalitet	/	/
3.	11.07.2019.	šargarepa	6.400,00	rezidue pesticida	chlorfenapyr	0,20	0,1
4.	12.07.2019.	paprika	10.398,00	rezidue pesticida	methomyl	0,18	0,02
5.	16.07.2019.	pomorandže	11.900,00	kvalitet	kvalitet	/	/
6.	18.07.2019.	palette	113 kom	neoznačeni drveni materijal za pakovanje	štetni organizmi	/	/
7.	19.07.2019.	pomorandže	21.221,00	rezidue pesticida	dimethoate	0,07	0,01
8.	19.07.2019.	sadni materijal maslina	2 kom	štetni organizmi	štetni organizmi	/	/
9.	23.07.2019.	jabuka	21.627,00	kvalitet	kvalitet	/	/
10.	23.07.2019.	banane	1.250,50	kvalitet	kvalitet	/	/
11.	25.07.2019.	sadni materijal hrast	6 kom	nepostojanje prateće dokumentacije	štetni organizmi	/	/
12.	29.07.2019.	paprika	7.980,00	rezidue pesticida	methomyl	0,12	0,04
13.	29.07.2019.	jezgra oraha	60	nepostojanje prateće dokumentacije	bezbjednost	/	/
14.	30.07.2019.	hrana za životinje	24.000,00	istekao rok trajanja	bezbjednost	/	/

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 574 pošiljke i izdala: 500 fitosertifikata za izvoz: merkantilnog krompira, pečuraka (suvi vrganj), ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 74 fitosertifikata za reexport.